

עין משפט
גר מצוה

יח:

סוכה פרק ראשון סוכה

מסורת הש"ס

ק"א א מ"י פ"ו מ"ג
שנת הלכה לה סנה
עשר 6 ט"ט ע"א א"ח
ש"ס פ"ק ב ט"ה"ה"י

רבינו חננאל

פי תקרה יורד וסותם,
כלומר רואין דברת כאילו
קצה הסכך יורד וסותם,
כדקיימא לן גוד אחיה
מחיצתא, ולא סככינן
אכולי בתים העשירי
לביתם ואחורי הבית
נעשין כותלי הסוכה, רבא
אמר פסולה, לא אמרין
פי תקרה יורד וסותם
אלא בעינן שלשה דפנות
הגרות לעין כי הן
לסוכה, לימא בפלוגתא
רב ושמואל פליגי,
דאמרו אכסדרה בבקעה,
טון שפערין ד' עמודים
בבקעה וסכך עליהן,
רב אמר מותר לטלטל
כבודה ושמואל אמר אין
מטלטלין בה אלא כד'
אמות, ורובין לה, אליבא
דשמואל כולי עלמא לא
פליגי.

ולמאי דפי' בקונטרס דלאב"י פי תקרה יורד וסותם מכלל דקשה
דהא לבתר הכי מסיק דכי אפחית דופן אלמנעית ונשתיר צבוכה שמי
דפנות וזו כנגד זו כמין מצוי מפולג דבהא מורי אב"י דלא אמרין פי
תקרה יורד וסותם כ"ש כאן דלין לה דפנות כלל ומיהו בקונטרס מילך
משום דהתם מייירי בתלך בלא
אכסדרה דפירש לדיך דאמרת פי
תקרת אכסדרה יורד וסותם תימא
נמי צבוכה העשויה בתלך מסוככת
צבוכים עבדים שאין רחבים ד' ונפחת
דופן האלמנעי ושנים מכלן ומכלן
קיימין מכשרת לה נמי על ידי פי
תקרה שלה ותימא זה פי תקרת
נפרים יורד וסותם אמר ליה צבוכה
מודינא לך כיון דלאיר פתוח לנגדה
דמיא למצוי מפולג ועשוי לקפידריא
ולבקעת רבים משמע מתוך פירושו
שראה לפסול יותר לפי שאיר החצר
מקף סביב לטכך מהיכה דתקרת
האכסדרה מקפת לו משום דהאי דמי

אמרין פי תקרה יורד וסותם רבא אמר
פסולה לא אמרין פי תקרה יורד וסותם
אמר ליה רבא לאב"י לדיך דאמרת פי
תקרה יורד וסותם אפילו הפחית דופן אמצע'
אמר ליה מודינא לך בההיא דהוה ליה כמבוי
המפולש לימא אב"י ורבא בפלוגתא דרב
ושמואל קמפילגי דאחמר א' אכסדרה בבקעה
רב אמר מותר לטלטל בבבולו דאמרין פי
תקרה יורד וסותם ושמואל אמר אין מטלטלין
בה אלא כד' אמות דלא אמרין פי תקרה
יורד וסותם אליבא דשמואל כ"ע פליגי
כ"י

אותה לפני הבית ודופן הבית סותמה מאחריה: לא אמרין פי
תקרה יורד וסותם, וטעמא מפרש בעירובין (דף ק"א): בלרבע
דפנות לית ליה אהל אס הימא שס דופן שלימה אית ליה יורד
וקותם בחדריתתא, לימא כ"י אב"י כרב ורבא כשמואל: אליבא דשמואל
כולי עלמא לא פליגי, כן פירוש סוגיא זו בכל מקום שיכול להעמיד
דבר אחד מתן שלא במחלוקתן של אחרים ודברי השני אינו יכול
להעמיד אלא במחלוקת אומר כן, אליבא דשמואל ודאי כדקאמרת הוא
דרכא לחודיה הוא דאמר כשמואל ואב"י אינו יכול להעמיד דבריו
כשמואל וחליבא דשמואל לא פליגי אב"י לתימר כשרה דנה לעיני
שכב דמחילות פי תקרה להלל אכסדרה עבדי שהתקרה לזרין
אכסדרה נעשית לא שרי להו שמואל בסמימת פי תקרה כל שכן
לענין סוכה שלא לשם סוכה נעשה שהרי חזן לחללה לה אכסדרה
היא נעשית ומחילות לזרין חזן עשויות ולא לזרין חוזה להן:
כ"י

התם אמר אב"י כאן פי תקרה יורד וסותם מינו דשיך לגבי אכסדרה שאינה מפולשת דהוה אמרין פי תקרה אס הימא לריבא מני
נמי וגבי סוכה המפולשת ומיהו לפי מה שפירשתי קשיא דמשמע פרק כל גגות (שם דף ק"א): דמפולשת מכשר נמי אב"י דאמר ליה רבא
לאב"י בלתי מצינן מחילה לאיסור והא סייך ע"ג אכסדרה שיש לה פלימין כשרה ואלו השוה את פלימיה פסולה אמר ליה לרבי כשרה
לדיך סילוק מחילות היא והשתא יש לה פלימין דהתם לא הוה כ"ש לה פלימין דהכא דעל כרחק צבוכה דהתם פליגי וחוה פי'
דשעמין דהתם לפי מה שפירש בקונטרס שם דסייך על גבי אכסדרה שיש לה פלימין יש לה שמי דפנות ההלכתן לארבע ועשויה
כמבוי ונדופן שלישי קבועים עמודים צויות ויש להן טפח כשרה דתמן שמים ההלכתן ושלשית אפילו טפח ואפילו השוה את הפלימין
שבה שמי מחילות כחובה אלא מחילות הראשונות וגמלא פלימין עומדין בין ב' המחילות מכלן וכן ב' המחילות מכלן ובתוך האכסדרה
אין נראה כפסולה דאין לה אהל שמי מחילות לרדי כשרה ופי דפליגא על גבי מילתא דאפילו אין לה שום מחילה דאית לי פי התקרה יורד
וקותם דתם אכסדרה תחובין לו קורות מלמעלה מעמוד לעמוד שעליהן נותנין את התקרה והגן קורות יש להן פה דהיינו תקרה שאינה
עגולה אלא מרובעת ולדיך נמי דאמרת פסולה אין כאן מחילה לאיסור דהכא היינו טעמא שסילק מכלן את הפלימין ואת המחילות
הראשונות על ידי מחילות הללו ומעמידה על אלו לבדן והשתא על מה שחילק בקונטרס בין מפולשת לאיר החצר למפולשת לאכסדרה
ימא אהל לפי מה שפירשתי קשיא וירך לומר דשמי דפנות דהתם לכו מפולשות וזו כנגד זו אלא כמין גאם כדפריש' והפלימין
צמקום שלישי שם טפח וארבע פלימין לארבע וזוהי של אכסדרה שכן דרך להושיב קורות מעמוד לעמוד לצנות עליהם הקמת
האכסדרה ואתן העמודים צולטין בראשי הדפנות צמקום טפח וכשהשוה פלימה שעשה מחילות אחרות כנגד אותן שמים כמין גאם
מכפנים לפלימין ואין נראה בתוך הסוכה ומ"מ לאב"י כשרה מכה פי התקרה אפילו ליכא מחילות כלל ומיהו פלימין דשעמין דפליגי
בהו באדיך ליטנא מכה לבד לרין לאוקומי צמקום פלימין הרבה ואין שם מחילות כלל אלא הגן פלימין נעשית מחילות לסוכה מכה
לבד ואם באלו להשוות להיא דעירובין ויש לה שמי מחילות הפלימין לזויות לריבין אלו לומר שיש לכל זית שני פלימין סוכין
זה לזה בתוך שלש ואין צבובין טפח אלא מכה לבד וכ"ש דנחא ליה טפי טעמא דרבא דמגינן למימר דקסדר גמירי טפח בלא
לבד דלא אמרין לבד אלא למחילות שלימות ולא למחילה של טפח:

אכסדרה בבקעה, בפרק כל גגות (עירובין דף ק"א): פירש בקונטרס דנקט צבוקה משום דצבוקה היא אכסדרה פרוזה מארבע
רוחומיה ועומדת קירייה על ד' יחידות אהל צביר סתם אכסדראות סמוכות לבית או לתלך דופן הבית סותמה
מאחריה ומודה שמואל התם דירד וסותם וכו' כפי גרסתו דגרים צבוכה כל גגות (שם דף ק"א): ומי אית ליה לשמואל פי תקרה יורד
וקותם ומשני כי לית ליה גבי אית ליה פירש שם בקונטרס כי לית ליה ב' צבוקים שזרין לעשות ארבע מחילות בסמימת פי
תקרה כגון אכסדרה אהל גבי אס הימא זה מחילה אחת כהלכתה ופי תקרה לשלש מחילות מכשר וקשיא דהא מוקמינן הכא אב"י כרב
ולעיל קאמר אב"י צבוכה מודינא לך משום דהוה כמבוי מפולג אלמלא דאפילו בשמי מחילות לית ליה פי תקרה כ"ש היכא דליכא
כלל ואס באלו לחלק משום דאיסור בקעה דהתם כרמלית דרנן אס כן לרבא נמי ימא הכי ועוד פליגי ר' יהודה ורבנן בסוף כל
גגות (שם דף ק"א): גבי שמי מחילות צבוכה"י פי תקרה או לא וגבי צבוקה אמר רב פי תקרה אפילו בלא מחילות אס לא משום
דהו מדאורייתא חוה מדרבנן ור"מ גרים איפכא וכן ר"ח כי לית ליה בשלש כלומר כשאין בו כי אס שלש מחילות והרביעית פרוזה במלואה
דסתם אכסדרה כך היא כדאמרין בשליה לא יתפור וכו' (דף ק"א): עולם לאכסדרה הוא דומה ורוח צפונת אינה מסובבת ואמר בהקומן
דבה (מנחות דף ט"ז): מפני מה נברא העולם כה"ל מפני שדומה לאכסדרה שכל הרובה ללאת יא אהל בארבע כשש שם ארבע מחילות
בגון שש צבוכיות אינה לחיים ומשהו דליכא שם מחילה אע"פ שפרוזה ביתר מעשר אית ליה פי תקרה ורב אפילו פרוזה במלואה ואפי'
בשמי מחילות אית ליה פי תקרה ובלנד שלא יא מפולג דמקדרין בשליה כל גגות (עירובין דף ק"א): גבי זית שפנחן משמי רוחות
מאי שגא מרוח אחת דאמרין פי תקרה יורד וסותם משמי רוחות נמי אמרין פי תקרה יורד וסותם ומשני רב כגון שפנחן בקרן
זית (א) דקרויין בללכסון והדמינא התם לעיל צבוכה פירקא (דף ק"א): בית שחזו מקורה וחזו אינו מקורה גפנים כאן מותר לרוע כאן דאמרין
פי תקרה יורד וסותם אע"פ דליכא התם שם ד' מחילות אין לדמות כלל לזית שפנחן דאפילו פחות מותר לכללם כדאמרין פ"ק דעירובין (דף י"א).
והאי דנקט הכא צבוקה לפי ר"מ יש לפרש דנקט צבוקה שהוא מקום איסור טלטול דצבוקה היא כרמלית א"י משום דלאירי נמי באכסדרה
ש"ס. גבי שמי מחילות דהתם נמי אית ליה לרב פי תקרה ובלנד שלא יהא מפולשת כדפרישתי ואי הוה נקט אכסדרה כבחצר דהא משמע דויקא
כשיש לה שלש מחילות דסתם אכסדרה שחצר מושכת בכל אורך שחצר או כרוחב אלא שהיא עד אלמנע החצר ופרוזה במלואה לפני:
אחוי

(א) עירובין (סנה) [ב] ד"ג.
(ב) ויקן רש"י.

הגרות הב"ח

(א) תוס' ד"ה סייך על
גבי וכו' וסברא משונה
היא לסייך נראה כי
פליגי שעיקרא סייך על
גבי אכסדרה: (ב) בא"ד
לרדי כשרה דפליגא
על: (א) ר"ח אכסדרה
וכי שפנחן בקרן וזית
וקרויין בללכסון:

מוסף רש"י

אכסדרה בבקעה,
אכסדרה מקורה כנג חלק
עבולת עלו וחזו משפוט
והאי קרוי שכלל הש"ס
ועירובין (כה) הכקעה
כרמלית, כדאמרין מילות
השבת (שבת ו'): ואכסדרה
זו פרוזה מדי רוחותיה
ועמד קירייה על ד'
יחידות ונפנחן ד' קורות
מימי ימין ועליון ספנדון
הספדון, ואתן הקורות קר
פי תקרה, והאי דנקט
צבוקה משום דצביר סתם
אכסדראות סמוכות להקף
בית או חצר, וחליבא מחילה
אחת או שמים ומודה
שמיאל התם דמטלטלין
(עירובין ב').